НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА И БЕЗОПАСНАТА ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ЯЗОВИРНИТЕ СТЕНИ И НА СЪОРЪЖЕНИЯТА КЪМ ТЯХ И ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КОНТРОЛ ЗА ТЕХНИЧЕСКОТО ИМ СЪСТОЯНИЕ

В сила от 31.01.2020 г.Приета с ПМС № 12 от 28.01.2020 г.

Обн. ДВ. бр.9 от 31 Януари 2020г.

Част първа.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Раздел I.
Предмет и обхват

Чл. 1. С наредбата се уреждат условията и редът за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и осъществяването на контрол за техническото им състояние.

Чл. 2. С наредбата се определят:

1. изискванията за осъществяване на техническата експлоатация на язовирите в различните ѝ етапи;

2. изискванията за осигуряване на безопасна експлоатация в нормални, екстремни и аварийни условия;

3. редът за извършване на анализ за техническото състояние и оценка на сигурността на язовирните стени и съоръженията към тях;

4. задълженията и отговорностите на собствениците на язовири, язовирни стени и съоръженията към тях и на операторите, както и редът и начинът, по който операторът ще осъществява дейността си;

5. условията и редът за издаване на разрешение за извеждане от експлоатация или ликвидация на язовири и съоръженията към тях;

6. изискванията за използването на измервателна и контролна апаратура за мониторинг на състоянието на язовирите, включително на язовирните стени и/или съоръженията към тях;

7. критериите за класифициране на степента на потенциална опасност;

8. условията и редът за класифициране на язовирите по степен на потенциална опасност от комисията по **чл. 138а, ал. 3 от Закона за водите**.

9. специфичните изисквания за формата и съдържанието на аварийните планове на язовирите;

10. съдържанието на протокола за резултатите от проверката на контролните органи по **чл. 190, ал. 4 от Закона за водите**.

Чл. 3. Наредбата се прилага за техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях за язовирите, определени в **чл. 141а от Закона за водите**.

Чл. 4. (1) Собственикът на язовира стопанисва, поддържа, организира, провежда, ръководи и осъществява техническата и безопасната му експлоатация и опазването на околната среда.

(2) Собственикът на язовира и съоръженията към него, който не отговаря на изискванията за оператор, възлага стопанисването, поддържането и осъществяването на техническата експлоатация на лице, което отговаря на изискванията на **§ 1, т. 95 от допълнителните разпоредби на Закона за водите**.

(3) Собственикът и операторът уреждат взаимоотношенията си с договор или с акт на компетентен орган, с който се възлагат функциите на оператора.

(4) В 7-дневен срок от подписването на договора или от издаването на акта по ал. 3 собственикът уведомява Държавната агенция за метрологичен и технически надзор.

Чл. 5. Собственикът/операторът посредством техническо обслужване, ремонти и реконструкции осигурява сигурност и дълготрайност на язовирните стени и съоръженията към тях и опазване на околната среда.

Чл. 6. Собственикът/операторът е длъжен да въвежда данни в информационната система на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор по ред, обем и начин, определени в **Наредба № РД-04-02 от 25 ноември 2016 г. за условията и реда за използването на информационната система за техническото състояние на язовирните стени и съоръженията към тях, предоставена от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор** (ДВ, бр. 96 от 2016 г.), наричана по-нататък "Наредба № РД-04-02/25.11.2016 г.".

Чл. 7. Собственикът отговаря за изпълнението на всички изисквания по **Закона за водите** и по тази наредба за осигуряването на безопасна експлоатация на язовирите.

Раздел II.
Класификация на язовирните стени и на язовирите

Чл. 8. (1) В зависимост от типа на конструкцията язовирните стени се класифицират като гравитачни, контрафорсни и дъгови.

(2) В зависимост от строителните материали и технологията на изграждане язовирните стени се класифицират, като:

1. бетонни - масивни от конвенционален бетон или валиран бетон, масивни облекчени, масивни контрафорсни, тип Ньоцли и дъгови;

2. от местни материали - земно-насипни, каменно-насипни, смесени, земно-намивни, каменно зидани;

3. от други материали.

Чл. 9. В зависимост от височината на язовирната стена и обема на водохранилището язовирите се класифицират като големи и малки язовири съгласно **чл. 141а от Закона за водите**.

Чл. 10. (1) Язовирите се класифицират в три степени на потенциална опасност в зависимост от възможно най-лошите последици от освобождаването на съхраняваните в язовира води съгласно **чл. 141б, ал. 1 от Закона за водите**.

(2) Степента на потенциална опасност се определя съгласно критериите по **приложение № 1**.

(3) Комисиите по **чл. 138а, ал. 3 от Закона за водите** класифицират язовирите по степен на потенциална опасност.

(4) Класификацията на степента на потенциална опасност на язовирите се актуализира на 6 години или при промяна на основни параметри на съоръженията, условията за тяхната експлоатация, промяна на нормативната уредба, промяна на условията и инфраструктурата след язовира.

Чл. 11. (1) Язовирите в зависимост от характеристиките, значимостта, сложността и рисковете при експлоатация се категоризират в съответствие с **чл. 137 от Закона за устройство на**

територията и **Наредба № 1 от 2003 г. за номенклатурата на видовете строежи** (обн., ДВ, бр. 72 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 23 от 2011 г., бр. 98 от 2012 г. и бр. 56 от 2017 г.).

(2) Класификацията на язовирните стени и съоръженията към тях в зависимост от тяхното предназначение, изискванията за дълготрайност и сигурност и последиците при авария и при разрушение, както и в зависимост от мощността на хидроенергийния обект, когато са част от него, се извършва в съответствие с **Наредба № 14 от 2005 г. за техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия** (обн., ДВ, бр. 53 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 73 от 2006 г.).

(3) Класификацията по ал. 2 е регламентирана и в "Норми за проектиране на хидротехнически съоръжения. Основни положения" (БСА, бр. 11/1985 г.).

Чл. 12. Класификацията на язовирите по **чл. 9**, **10** и **11** на тази наредба се отбелязва в досието на язовира.

Раздел III.
Организация на експлоатацията на язовирите

Чл. 13. (1) Управлението на техническата експлоатация на язовирите се осъществява от:

1. собственика;

2. оператора.

(2) Собственикът е длъжен да определи лице, което да отговаря за поддръжката на язовирната стена и съоръженията към нея, когато операторът не разполага с такова.

Чл. 14. (1) Със заповед на собственика се определят графиците за извършване на технически прегледи на състоянието на язовирните стени и съоръженията към тях съгласно програмата за технически контрол и инструкциите за експлоатация. В заповедта се определя и съставът на комисията, която ще извършва прегледите.

(2) Собственикът приема докладите за анализ на техническото състояние и оценка на сигурността на язовирните стени и съоръженията към тях, изготвени от оператора, назначава експертен технически съвет, който взема решение за продължаване на експлоатацията им, или за извършване на основен ремонт и реконструкция.

(3) Всяка година до 31 януари собственикът е длъжен да определи графиците за текущ ремонт за съответната година на язовирните стени и съоръженията към тях.

(4) В случаите по **чл. 4, ал. 2** заповедта се съгласува с оператора и се уведомяват водоползвателите, ако ремонтът ще засегне водоподаването/водоползването.

(5) Дейностите по финансиране на техническата експлоатация, на основни ремонти и реконструкции на язовирни стени и съоръженията към тях са за сметка на собственика.

Чл. 15. (1) Операторът:

1. осигурява контролни измервания на опорната геодезична мрежа и извършва измервания с контролно-измервателни системи (КИС) в съответствие с програмата за технически контрол;

2. осигурява първичната обработка на данните, получени от КИС, анализира и извършва оценка на информацията и изготвя индивидуална оценка на техническото състояние на язовирните стени и съоръженията към тях;

3. подготвя предложения за ремонт, реконструкция, временно извеждане от експлоатация, извеждане от експлоатация или ликвидация на язовири, като документацията от извършените дейности се предоставя на собственика за класиране и съхраняване в досието на обекта;

4. упражнява контрол по време на извършване на временно извеждане от експлоатация, ремонт, реконструкция или извеждане от експлоатация на язовири;

5. организира осъществяването и контрола на работа на съоръженията под вода;

6. осигурява екип от специалисти за безопасната експлоатация на язовирната стена и съоръженията към нея, на машинното и на електротехническото оборудване;

7. провежда обучения за повишаване квалификацията на персонала, което отразява в протокол;

8. осигурява организацията и участието на свои специалисти в провеждането на ежегодните технически прегледи на състоянието на язовирните стени и съоръженията към тях;

9. сформира състава и провежда заседания на съвет;

10. докладва на експертен технически съвет, назначен от собственика, за изготвен анализ на техническото състояние на язовирната стена и съоръженията към нея:

а) за период не по-голям от три години за големите язовири и малките язовири с висока степен на потенциална опасност;

б) за период не по-голям от пет години за малките язовири със значителна степен на потенциална опасност;

в) за период не по-голям от десет години за малките язовири с ниска степен на потенциална опасност;

11. актуализира програмата за технически контрол;

12. изготвя и актуализира аварийния план на язовира съгласно **Закона за защита от бедствия,чл. 138а от Закона за водите** и **приложение № 2**;

13. поддържа база данни на язовирите;

14. извършва огледи на съоръженията и включва резултатите от тях в досието на обекта;

15. уведомява собственика за извънредни ситуации и опасност от аварии в работата на съоръженията на базата на проведените измервания и наблюдения;

16. активира аварийния план на обекта при работа на язовирните стени и съоръженията към тях в екстремни и аварийни условия;

17. обслужва, ако е приложимо, системите за метеорологичен, хидрологичен и технически мониторинг на язовирните стени и съоръженията към тях;

18. при необходимост осигурява измерване на наносите, отложени във водохранилището;

19. изпълнява всички изисквания по тази наредба за безопасна работа на язовирните стени и съоръженията към тях, включително и на машинната и на електрическата част;

20. съхранява в досието на обекта документите, свързани с неговата дейност;

21. изготвя периодични доклади за състоянието на поверените му язовирни стени и съоръженията към тях;

22. в рамките на своята компетентност предприема действия за изпълнение на предписанията, дадени по реда на **чл. 138а, ал. 3, т. 5** и **чл. 190а, ал. 1, т. 3 от Закона за водите**;

23. въвежда данни в информационната система на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, когато му е възложено от собственика, съгласно **Наредба № РД-04-02/25.11.2016 г**.

(2) Операторът подписва всички данни от мониторинга и ги предава на собственика за съхранение и въвеждане в информационната система на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор съгласно **Наредба № РД-04-02/25.11.2016 г**.

(3) Един хидроспециалист може да изпълнява дейностите по ал. 1 и 2 на не повече от 50 язовира.

Част втора.

ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ЯЗОВИРНИТЕ СТЕНИ И СЪОРЪЖЕНИЯТА КЪМ ТЯХ

Глава първа.
ЕТАПИ В ЕКСПЛОАТАЦИЯТА НА ЯЗОВИРИТЕ

Раздел I.
Въвеждане в експлоатация на язовирите

Чл. 16. (1) Разрешението за ползване на язовирите установява законността на ползването им съобразно тяхното предназначение, в съответствие с проектните изисквания и действащата нормативна уредба.

(2) Въвеждането в експлоатация на язовирите се извършва при условията и по реда на **Наредба № 2 от 2003 г. за въвеждане в експлоатация на строежите в Република България и минимални гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти** (обн., ДВ, бр. 72 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 49 от 2005 г., бр. 98 от 2012 г., бр. 65 от 2016 г., бр. 87 от 2017 г. и бр. 89 от 2019 г.).

(3) Изпитванията на съоръженията на язовирите се извършва в съответствие с действащата към момента на изпитванията нормативна уредба, проектната документация, инструкциите за експлоатация на доставчика на съоръженията, както и с договорите за изпълнение на строителството.

Чл. 17. (1) За големите язовири се извършват:

1. единични изпитвания на всяко съоръжение;

2. комплексни изпитвания;

3. седемдесет и два часови проби при експлоатационни условия.

(2) За малките язовири се извършват единични изпитвания на всяко съоръжение.

Чл. 18. По време на изпитванията се извършват измервания с КИС и огледи на горен и на долен участък съгласно програмата за технически контрол.

Чл. 19. По време на строителството и при провеждането на изпитванията на съоръженията на язовирите се съставят документите по реда на **Наредба № 3 от 2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството** (обн., ДВ, бр. 72 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 37 от 2004 г., бр. 29 от 2006 г., бр. 98 от 2012 г., бр. 65 от 2016 г. и бр. 56 от 2017 г.).

Раздел II.
Начален етап на експлоатация на язовирите

Чл. 20. Началният етап на експлоатация на язовирите започва с въвеждането им в експлоатация и е с продължителност, указана в проектната документация, но не по-малка от две години за големите язовири.

Чл. 21. (1) Първите наблюдения на показанията на вградени в язовирните стени елементи на КИС се извършват по време на строителството и непосредствено след въвеждането им в експлоатация.

(2) Наблюденията и измерванията в началния етап на експлоатация се извършват през интервали, по-малки спрямо тези в етапа на редовна експлоатация, които са посочени в проекта за експлоатация и в програмата за технически контрол.

(3) Наблюденията върху горния и долния участък на язовирите се извършват в съответствие с проекта за експлоатация.

Чл. 22. (1) За отстраняване на евентуални скрити дефекти се предвижда гаранционен срок, определен съгласно **чл. 160, ал. 3 - 5 от Закона за устройство на територията** и **Наредба № 2 от**

2003 г. за въвеждане в експлоатация на строежите в Република България и минимални гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти, който не се обвързва с продължителността на началния етап на експлоатация.

(2) Непосредствено преди изтичането на гаранционния срок по ал. 1 се извършва преглед на язовира от комисия, назначена със заповед на собственика. В състава на комисията се включват представители на проектанта и строителя, които съставят протокол.

Чл. 23. Началният етап на експлоатация завършва с изготвен от проектанта анализ на техническото състояние и оценка на сигурността на язовира с преценка на възможността за преминаване в етап на редовна експлоатация.

Раздел III.
Етап на редовна експлоатация на язовирите

Чл. 24. (1) Етапът на редовна експлоатация е времето между завършването на началния етап на експлоатация и ликвидацията на язовира.

(2) Техническата експлоатация на машинното и на електрическото оборудване на съоръженията на язовирите се осъществява съгласно изискванията на действащата нормативна уредба и се поддържа в техническо състояние, осигуряващо проектните изисквания и постоянна готовност за работа.

(3) В етапа на редовна експлоатация се осъществява технически контрол върху язовирите, въз основа на който се оформя документация, която се съхранява в досието на язовира.

Чл. 25. (1) Състоянието на язовирите се следи по начин, указан в проекта, инструкцията за експлоатация и програмата за технически контрол.

(2) Безопасната експлоатация на язовирите се осигурява от собствениците.

Чл. 26. (1) Два пъти годишно, от 1 март до 30 април, а за високопланинските язовири, в зависимост от метеорологичните условия, и от 1 септември до 31 октомври, собственикът със заповед назначава комисия за извършване на технически преглед, в чийто състав задължително се включва хидроспециалист. За големите язовири се включват машинен инженер, електроинженер и друг подходящ специалист. Комисията извършва прегледи на състоянието на язовирите, на машинното и електрическото оборудване, както и на горния и на долния участък.

(2) Назначената от собственика комисия прави технически преглед на наличните хидравлични машини и механизми, на качествата на маслата и съответствието им с изискванията, заложени в инструкцията на производителя.

(3) По време на техническите прегледи по ал. 1 се извършват оглед и пробни манипулации със затворните органи от правоспособен персонал за установяване на техническото състояние и експлоатационната им готовност.

(4) Съоръженията на големите язовири, които се намират постоянно под вода, периодично, най-малко веднъж на 5 години, подлежат на оглед.

(5) Резултатите от техническите прегледи по ал. 1 се отразяват в протоколи, които се подписват от всички членове на комисията.

(6) Документите, отразяващи резултатите от прегледите, профилактиката и изпитванията, се съхраняват в досието на язовира.

(7) Собствениците/операторите са длъжни да предоставят при поискване документацията по ал. 6 на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и на комисията, назначена от областния управител по **чл. 138а, ал. 3 от Закона за водите**.

Чл. 27. Протоколите по **чл. 26, ал. 5** се въвеждат в информационната система на Държавната

агенция за метрологичен и технически надзор съгласно **Наредба № РД-04-02/25.11.2016 г**. в 14-дневен срок от приключването на техническите прегледи.

Раздел IV.
Ремонт и реконструкция на язовирни стени и на съоръженията към тях

Чл. 28. (1) Видът, обемът и графиците за извършване на ремонтните работи се определят от собственика въз основа на протоколите от прегледите за състоянието на съоръженията на язовирните стени или на предписанията, дадени от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и комисията по **чл. 138а, ал. 3 от Закона за водите**.

(2) За графика на извършване на ремонтите на язовирните стени и на съоръженията към тях предварително се уведомяват водоползвателите, ако ремонтът ще засегне водоподаването/водоползването.

Чл. 29. (1) Текущите ремонти на съоръженията на язовирите се изпълняват по предложение на оператора и след решение на собственика.

(2) Приемането на съоръженията след изпълнен текущ ремонт се извършва от комисия, назначена от собственика с протокол, който се предава за съхранение в досието на обекта.

Чл. 30. (1) Основните ремонти и реконструкциите на съоръженията на язовирите се изпълняват по технически или работни проекти, изготвени от проектант в съответствие с действащата нормативна уредба и утвърдени от собственика, след одобряване на проектите и издаване на разрешение за строеж при условията и по реда на **Закона за устройство на територията**.

(2) Въвеждането в експлоатация след основен ремонт или реконструкция на съоръженията на язовирите се извършва по реда на **Наредба № 2 от 2003 г. за въвеждане в експлоатация на строежите в Република България и минимални гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти**.

(3) Информацията за основния ремонт или реконструкцията се въвежда в информационната система на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор съгласно **Наредба № РД-04-02/25.11.2016 г**.

(4) Проектът и екзекутивните документи от ремонтите и реконструкциите се съхраняват в досието на язовира.

Чл. 31. (1) Когато ремонтните работи налагат, язовирът се извежда временно от експлоатация със заповед на собственика.

(2) В заповедта на собственика се определя срокът за временното извеждане от експлоатация и се уведомява Държавната агенция за метрологичен и технически надзор.

Раздел V.
Извеждане от експлоатация или ликвидация на язовирите

Чл. 32. Язовирите се извеждат от експлоатация или се ликвидират, когато включително след извършените ремонти или реконструкции се установи, че:

1. сигурността на съоръженията им не е гарантирана съгласно нормативните изисквания за конструктивната и технологичната сигурност;

2. не отговарят на нормативните изисквания за опазване на околната среда.

Чл. 33. (1) Собственикът подава заявление за извеждане от експлоатация или за ликвидация на язовир при наличие на условията по **чл. 32**.

(2) Към заявлението за извеждане от експлоатация се представя индивидуална оценка, а при

ликвидация - индивидуална и комплексна оценка за работата и ефективността на язовира по отношение на:

1. сигурността и безопасната експлоатация на съоръженията на язовира съгласно изискванията на нормативните документи;

2. влиянието върху околната среда, човешкото здраве и материалните ценности;

3. социалната значимост.

(3) Индивидуалната оценка съдържа основни технически характеристики на язовира и оценка на техническото състояние и конструктивната сигурност на язовирната стена и съоръженията към нея, както следва:

1. име на язовира;

2. местоположение: област, община, землище;

3. година на строителство и въвеждане в експлоатация;

4. изграден на воден обект/река;

5. площ на водосборния басейн на язовира;

6. съществуващи населено място или инфраструктура след язовирната стена;

7. тип на язовирната стена, височина, дължина и широчина по короната, завирен обем;

8. тип, размери и пропускателна способност на преливника;

9. тип, размери и пропускателна способност на основния изпускател;

10. тип и размери на други съоръжения към язовира;

11. техническо състояние на язовирната стена и съоръженията към нея съгласно **чл. 50**;

12. състояние на КИС (ако съществува);

13. друга налична информация;

14. мотиви за извеждане от експлоатация.

(4) Комплексната оценка съдържа данните по ал. 3, т. 1 - 13, както и анализ на възможните последици от ликвидацията на язовира:

1. анализ на последиците от премахването на язовирната стена;

2. съвместимост на предвидените дейности с плана за управление на съответния речен басейн (ПУРБ), както и с плана за управление на риска от наводнение (ПУРН) на Министерството на околната среда и водите;

3. мотиви за ликвидация.

(5) Индивидуалната и комплексната оценка за работата и ефективността на язовира се приемат от експертен технически съвет, определен със заповед на собственика.

Чл. 34. (1) За издаване на разрешение за извеждане от експлоатация или за ликвидация на язовир собствениците подават заявление по образец, утвърден от председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, в което посочват:

1. данните за собственика на язовира, трите имена и постоянен адрес за физическите лица, съответно наименование, фирма и седалище, ЕИК/БУЛСТАТ за юридическите лица;

2. адрес за кореспонденция, включително електронен адрес при наличие на такъв;

3. телефон и факс за връзка с лицето, което управлява язовира и представлява собственика;

4. параметрите на искането.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. акт за собственост на язовира;

2. актуална скица;

3. индивидуална оценка, извършена от собственика/оператора;

4. комплексна оценка за работата и ефективността на язовира;

5. решение на собственика за провеждане на процедурата;

6. заповед на собственика за провеждане на експертен технически съвет и протокол на експертния технически съвет;

7. заверено копие на документ за заплатена държавна такса за издаване на разрешение.

Чл. 35. (1) Заявлението за издаване на разрешение за извеждане от експлоатация или за ликвидация на язовир се подава до председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор.

(2) Председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор в 30-дневен срок проверява дали заявлението съдържа изискваната информация и приложенията съгласно обявения образец.

(3) Когато не са изпълнени изискванията на **чл. 33** и **34**, председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор уведомява собственика на язовира да отстрани несъответствията в срок до един месец.

(4) При неспазване на срока по ал. 3 председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор прекратява производството по извеждане от експлоатация или ликвидация на язовира.

Чл. 36. (1) При отстраняване на несъответствията в срока по **чл. 35, ал. 3** председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор в 14-дневен срок назначава със заповед междуведомствен експертен съвет, който да разгледа представената документация за язовира.

(2) Функциите и задачите на междуведомствения експертен съвет се определят с правилник, издаден от председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор.

(3) В едномесечен срок от издаването на заповедта по ал. 1 междуведомственият експертен съвет разглежда заявлението на собственика на язовира по **чл. 34, ал. 1** и представените с него документи. По преценка на членовете на експертния съвет заявлението на собственика може да се допълва и с други документи, които имат значение за преценката на техническото състояние на язовира.

(4) Междуведомственият експертен съвет приема мотивирано становище, с което уважава или отхвърля искането на собственика. Становището се подписва от всички членове и се представя на председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор в 14-дневен срок от приключването на работата на съвета.

(5) Председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор въз основа на становището по ал. 4 в 14-дневен срок издава:

1. разрешение за извеждане от експлоатация или ликвидация на язовира;

2. отказ за издаване на разрешение за извеждане от експлоатация или ликвидация на язовира.

(6) Отказът за издаване на разрешение за извеждане от експлоатация или ликвидация на язовира подлежи на обжалване по реда на **Административнопроцесуалния кодекс**.

Чл. 37. Извеждане от експлоатация или ликвидация на язовир се извършва по проект, одобрен в съответствие с действащата нормативна уредба.

Чл. 38. (1) Ликвидацията на язовир се извършва при спазване на действащата нормативна уредба в строителството, без това да доведе до намаляване на проводимостта на речното легло и без да застраши околната среда, човешкото здраве и материалните ценности.

(2) Приемането на извършените работи по ликвидацията на язовирите се извършва по реда на **Наредба № 2 от 2003 г. за въвеждане в експлоатация на строежите в Република България и минимални гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти**.

(3) Документацията от извършените дейности по ликвидацията на язовира се включва в досието му.

Чл. 39. Собственикът на язовир, за който е издадено разрешение за извеждане от експлоатация или ликвидация, е длъжен незабавно да предприеме действия по изготвяне на проект и изпълнение на дейностите, за които е получил разрешение. При започване на действия по извеждане от експлоатация или ликвидация той уведомява Държавната агенция за метрологичен и технически

надзор, съответната басейнова дирекция за управление на водите, областния управител и кмета на общината.

Глава втора.
СИГУРНОСТ НА ЯЗОВИРИТЕ, ЯЗОВИРНИТЕ СТЕНИ И СЪОРЪЖЕНИЯТА КЪМ ТЯХ В УСЛОВИЯТА НА ЕКСПЛОАТАЦИЯ

Раздел I.
Изисквания за гарантиране сигурността на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях в условията на експлоатация

Чл. 40. (1) Изискванията за гарантиране на сигурността на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях се определят в програмата за технически контрол в инструкциите за експлоатация.

(2) Собственикът/операторът осигурява периодична оценка на носещата способност и на устойчивостта на язовирните стени и съоръженията към тях в зависимост от:

1. актуализираната хидроложка информация;
2. промените в сеизмоложката информация;
3. промяна в инженерно-геоложките качества на основата;
4. промените в резултат на антропогенна дейност;
5. резултатите от измерванията и оценка на работата на КИС;
6. промените в нормативната уредба за проектиране.

(3) Инструкциите за експлоатация се актуализират при промяна на основни параметри на съоръженията, условията за тяхната експлоатация или промяна на нормативната уредба.

(4) За големите язовири съгласно класификацията по **чл. 141а от Закона за водите** и за язовирите с висока степен на потенциална опасност съгласно класификацията по **чл. 141б, ал. 1 от Закона за водите** оценка на носещата способност и на устойчивостта на съоръженията се прави най-малко веднъж на три години.

(5) За малките язовири съгласно класификацията по **чл. 141а от Закона за водите** със значителна степен на потенциална опасност съгласно класификацията по **чл. 141б, ал. 1 от Закона за водите** оценка на носещата способност и на устойчивостта на съоръженията се прави най-малко веднъж на пет години.

(6) За малките язовири съгласно класификацията по **чл. 141а от Закона за водите** с ниска степен на потенциална опасност съгласно класификацията по **чл. 141б, ал. 1 от Закона за водите** оценка на носещата способност и на устойчивостта на съоръженията се прави най-малко веднъж на десет години.

Чл. 41. При оценка на сигурността на язовирите, язовирните стени и на съоръженията към тях се извършва:

1. оценка на резултатите от прегледите на техническото състояние;
2. оценка на резултатите от работата на КИС и базата данни от мониторинга;
3. оценка на методите за наблюдение и контрол;
4. оценка на резултатите от провеждането на периодични проверки на състоянието на всички видове оборудване;
5. оценка на резултати от проверки за готовност на звената за действия по аварийния план и проиграване на аварийна ситуация;
6. оценка на резултати от проверки за изпълнение на предписанията от предишни анализи на сигурността;

7. изработване на заключения и препоръки;

8. актуализация на категорията на язовира в съответствие с **чл. 10, ал. 3**.

Чл. 42. Оценката за сигурността на язовирите, язовирните стени и на съоръженията към тях се извършва в зависимост от етапа на експлоатация и техническото им състояние, в съответствие с изискванията на тази наредба и/или по предписание на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и се възлага от собственика на физически или юридически лица, притежаващи съответната професионална компетентност.

Чл. 43. Рискът при експлоатацията на язовира, язовирните стени и съоръженията към тях се обуславя от:

1. вероятността от настъпване или от настъпили природни бедствия;

2. специфичните топографски и геоложки условия и конструкцията на съоръженията;

3. вътрешната ерозия и неблагоприятните изменения в свойствата на материалите, от които са изградени стената и прилежащите ѝ съоръжения;

4. специфичната човешка дейност;

5. последиците от евентуално компрометиране на съоръженията.

Чл. 44. (1) Не се допуска разполагането и достъпът на плаващи и подводни съдове и съоръжения на разстояние, по-малко от 1000 м, от язовирните стени на големите язовири, освен за целите на техническата експлоатация.

(2) Не се допуска разполагането и достъпът на плаващи и подводни съдове и съоръжения на разстояние, по-малко от десет пъти височината на стената, за малките язовири, освен за целите на техническата експлоатация.

Чл. 45. Сигурността на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях в условията на експлоатация се оценява чрез наблюдение и контрол на показатели за:

1. конструктивната им сигурност;

2. технологичната им сигурност;

3. влиянието им върху околната среда, човешкото здраве и материалните ценности.

Чл. 46. Конструктивната сигурност е способността на язовирните стени, на съоръженията и основата им да запазват:

1. обща и местна якост, носеща способност;

2. обща устойчивост;

3. филтрационна устойчивост;

4. пукнатиноустойчивост;

5. коравина;

6. якост на умора;

7. мразоустойчивост;

8. корозионна устойчивост;

9. износоустойчивост;

10. температурна устойчивост;

11. устойчивост срещу биокорозия;

12. устойчивост на земетръс.

Чл. 47. Технологичната сигурност е способността на язовирните стени и съоръженията към тях да изпълняват основните си функции според показатели за:

1. геометрично съответствие с проекта (кота било язовирна стена, най-висока кота противофилтрационно устройство, коти водно ниво, напор, наклони, пропускна способност и др.);

2. съответствие на свойствата на материалите (якост, водоплътност, градиенти на напора, коефициент на филтрация);

3. съответствие на състоянието на земната основа и бермите (напуканост, проницаемост,

напрегнато-деформирано състояние);

4. проектния технологичен срок на експлоатация.

Чл. 48. Влиянието на язовирите върху околната среда се оценява по показатели за качеството на околната среда и степента на застрашеност на живота и здравето на хората и на материалните ценности.

Чл. 49. (1) Показателите за конструктивна и технологична сигурност и за опазване на околната среда се определят в проектната документация и в проекта за техническа експлоатация.

(2) Собственикът/операторът следи за появата на качествени и количествени признаци за нарушаването на показателите по ал. 1, определени в проектната документация и в инструкцията за експлоатация.

(3) Контролираните в периода на експлоатация параметри се сравняват с проектните и прогнозираните стойности, получени въз основа на данни от предходни наблюдения и измервания.

Чл. 50. Техническото състояние на язовирите и язовирните стени се определя като:

1. изправно, когато отговаря на показателите за сигурност по **чл. 45**;

2. неизправно-частично работоспособно, когато:

а) е нарушен поне един от показателите за технологична сигурност без опасност за конструктивната сигурност - в този случай се предприемат ремонтни работи;

б) е нарушен поне един от показателите за конструктивна сигурност и/или показателите за опазване на околната среда при удовлетворени показатели за технологична сигурност - в този случай след анализ на техническото състояние се налагат ограничения в натоварването и се предприемат ремонтни работи;

3. неизправно-неработоспособно, когато са нарушени показатели за технологичната и конструктивната сигурност - в този случай се налагат ограничения в натоварването и се предприемат ремонтни работи или реконструкция;

4. предаварийно, когато техническото състояние е определено като неизправно-неработоспособно, и по-нататъшната им експлоатация е недопустима поради опасност за живота на хора, материални ценности и околна среда - в този случай се извеждат от експлоатация до довеждане в състоянието по т. 1 - изправно.

Чл. 51. (1) В случай на нарушаване на изправното състояние на язовирите и язовирните стени или съоръженията към тях собственикът/операторът е длъжен:

1. при констатиране на повреда да извърши извънреден технически преглед и анализ на техническото състояние и да изготви проект за вида и обема на ремонтните работи;

2. при наличие на процес, застрашаващ съоръженията с постепенен отказ, извършва измервания и оценка на сигурността и предприема действия за ремонт или реконструкция на съоръженията или извеждането на язовира от експлоатация;

3. при поява на внезапен отказ на основно съоръжение реагира съобразно аварийния план за действие.

(2) За резултатите от оценката на сигурността собственикът незабавно уведомява Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и областния управител.

Раздел II.
Експлоатация на язовирите в нормални условия

Чл. 52. Нормални условия на експлоатация на язовирите са условията, при които режимът на работа достига до граничните изчислителни натоварвания, предвидени в проекта, без данни за нарушаване на изправното им състояние.

Чл. 53. Експлоатацията на язовирите се осъществява съгласно проектната документация,

програмата за техническия контрол и инструкциите за експлоатация на съоръженията.

Чл. 54. Собственикът съгласно **чл. 7** осигурява безопасна работа на язовирите, като:

1. изпълнява програмата за технически контрол и спазва инструкциите за експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях;

2. извършва експлоатация и ремонт на язовирните стени и съоръженията към тях, поддържа в изправност комуникационните и пътните връзки с държавната и общинската пътна мрежа, транспортната техника и производствено-складовата база;

3. поддържа в готовност и в наличност авариен резерв от материали и резервни части;

4. извършва обработка на данните, получени от метеорологичния, хидрологичния и техническия мониторинг;

5. изготвя оценка за техническото състояние на язовирните стени и съоръженията към тях съгласно критериите на **чл. 45**;

6. извършва технически прегледи на експлоатационното състояние на язовирите, на горния и на долния участък;

7. периодично провежда тренировки за действие при аварийни условия и актуализира аварийния план на обекта.

Раздел III.
Експлоатация на язовирите в екстремни условия

Чл. 55. Екстремни условия на експлоатация са условията, при които режимът на работа на язовирната стена и на едно или повече от едно от другите съоръжения надхвърля изчислителните натоварвания, като всички съоръжения запазват работоспособно техническо състояние.

Чл. 56. Експлоатацията на язовира при екстремни условия се осъществява съгласно проектната документация, проекта за експлоатация, инструкциите за експлоатация и аварийния план, а при липса на проектна документация - съгласно актуалния авариен план и инструкциите за експлоатация.

Чл. 57. (1) Аварийните планове на язовирите се изготвят от собственика/оператора по реда на **чл. 35 от Закона за защита при бедствия** и **чл. 138а, ал. 1 и 2 от Закона за водите**.

(2) Специфичните изисквания за формата и съдържанието на аварийните планове на язовирите са определени в **приложение № 2**.

(3) Аварийният план се съгласува с кмета на общината, на територията на която се намира язовирът, и със собствениците на хидротехнически съоръжения по поречието на реката.

(4) Собствениците на язовири осигуряват за своя сметка предвидените в аварийните планове мероприятия, сили и средства за провеждане на неотложни аварийно-възстановителни работи.

Чл. 58. Собственикът/операторът осигурява безопасна работа на язовира в екстремни условия, като изпълнява:

1. програмите за технически контрол;

2. инструкциите за експлоатация на съоръженията;

3. аварийния план на обекта.

Чл. 59. След настъпване на извънредно събитие собственикът/операторът извършва извънреден технически преглед на техническото състояние на язовирната стена и съоръженията към нея и на горния и на долния участък на язовира. При необходимост се предприемат ремонтно-възстановителни работи.

Чл. 60. След събития, застрашаващи сигурността на язовирната стена и съоръженията към нея, се предприемат извънредни наблюдения и измервания с КИС.

Чл. 61. (1) Режимите на работа на облекчителните съоръжения за безопасното пропускане на висока вълна, включени в инструкциите за експлоатация и в аварийния план на язовира, се определят с цел предотвратяване на заливане на земи, жилищни сгради и стопански обекти над зададеното в проекта най-високо водно ниво (НВВН) за експлоатация и поддържане на горния и на долния участък.

(2) Поддържането на горния участък на язовира задължава собственика/оператора да не извършва дейности в сервитута, които могат да активират срутища и свлачища в язовирното езеро и в бреговата ивица.

(3) Поддържането на долния участък на язовира задължава собственика да осигурява пропускателната способност на речното корито в участък с дължина до 500 м след язовирната стена.

Чл. 62. Режимите на работа на затворните органи на основните изпускатели при бързо понижение на водното ниво на язовирното езеро трябва да осигуряват срок на изтакане на езерото не по-малък от минимално допустимия за гарантиране устойчивост на откосите на насипните язовирни стени и на бреговете на водохранилището, посочен в инструкциите за експлоатация.

Раздел IV.
Експлоатация на язовирите в аварийни условия

Чл. 63. Аварийни условия на експлоатация на язовирите са условия, при които режимът на работа на едно или повече от едно от съоръженията надхвърля граничните изчислителни натоварвания и поне едно от тях се намира в неизправно-неработоспособно техническо състояние.

Чл. 64. Експлоатацията на язовирите при аварийни условия се осъществява в съответствие с проектната документация, програмата за технически контрол, инструкциите за експлоатация и аварийния план на язовира.

Чл. 65. Собственикът/операторът предприема всички необходими действия и мерки за овладяване на последиците от аварията и за ограничаване на риска за хора, материални ценности и околна среда, като незабавно уведомява собственика, Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, кмета на общината, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи и съответната басейнова дирекция за управление на водите.

Чл. 66. (1) Собственикът извършва извънредна инспекция за анализ на техническото състояние и оценка на сигурността на авариралите съоръжения на язовира.

(2) Докладът за анализ и оценка на сигурността на техническото състояние на язовира след аварийна ситуация се изготвя от екип от експерти и се приема от експертния технически съвет на собственика, като се уведомяват председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи, областният управител и директорът на съответната басейнова дирекция.

(3) В зависимост от заключението на екипа от експерти и решението на експертния технически съвет собственикът предприема действия по ремонт или реконструкция, извеждане от експлоатация или ликвидация на язовира съгласно действащата нормативна уредба.

(4) Когато се установи, че язовирната стена и съоръженията към нея се намират в неизправно-неработоспособно или предаварийно техническо състояние, председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор издава заповед, с която налага принудителна административна мярка.

(5) Принудителните административни мерки за язовирите от **приложение № 1 към чл. 13, ал. 1, т. 1 от Закона за водите** се прилагат с решение на Министерския съвет.

Глава трета.
МЕТЕОРОЛОГИЧЕН, ХИДРОЛОГИЧЕН И ТЕХНИЧЕСКИ МОНИТОРИНГ

Раздел I.
Метеорологичен и хидрологичен мониторинг

Чл. 67. (1) Метеорологичният, хидрологичният и техническият мониторинг са неразделна част от техническия контрол за работата и сигурността на водностопанските системи.

(2) Метеорологичният и хидрологичният мониторинг осигуряват:

1. регистриране на стойностите на метеорологични и хидрологични параметри, които имат отношение към техническата експлоатация на водностопанските системи;

2. изготвяне на предложения и препоръки за техническа експлоатация на язовирите.

Чл. 68. (1) Хидрометеорологичните наблюдения и измервания се организират и изпълняват, както следва:

1. метеорологични и хидрологични оценки, свързани с екстремни хидрологични явления;

2. метеорологични и хидрологични оценки за целите на метеорологични и хидрологични прогнози;

3. за язовирите по **приложение № 1 към чл. 13, ал. 1 от Закона за водите** се изготвят воднобалансови оценки за водохранилищата:

а) оперативни оценки - ежедневни, десетдневни и месечни;

б) режимни оценки - месечни и годишни.

(2) Оперативният воден баланс се разработва на основата на непълно балансово уравнение, като не се отчитат елементи, които не подлежат на наблюдение или измерване.

(3) Режимният вариант на водния баланс се разработва на основата на пълното балансово уравнение.

(4) Притокът от речната мрежа, както и местният приток при водохранилищата може да се определят и като затварящ елемент на балансовото уравнение.

(5) Разходните елементи на балансовото уравнение се определят за две основни групи - полезен отток и загуби на вода.

(6) Полезният отток съдържа видовете водопотребление и се определя по наблюденията и измерванията в хидрометрични и водомерни постове, разположени и оборудвани при спазване на съответните технологични изисквания.

(7) Водопотреблението за производство на електрическа енергия се определя с разходомери или по потреблението на вода от ВЕЦ на основата на съответстващ на хидравличните особености на водопровеждащата система специфичен разход на вода.

(8) Обработката на данните от метеорологичните и хидрологичните наблюдения и измервания, архивирането и съхраняването им за язовирите по **приложение № 1 към чл. 13, ал. 1, т. 1 от Закона за водите** се извършва на три нива:

1. първо ниво - регистрирани данни от наблюдения и измервания, които се съхраняват в съответната метеорологична или хидрологична станция;

2. второ ниво - информация от първичната обработка на регистрирани данни, която се съхранява от оператора;

3. трето ниво - режимна информация, която се разработва и съхранява от собственика и оператора.

(9) Първичната обработка на данните от наблюденията на метеорологични и хидрологични елементи се състои в обработване на регистрираните данни, като се определят средни и екстремни стойности за съответния елемент, съответстващи на приетите времеви интервали за дискретизация.

(10) На основата на първичната метеорологична и хидрологична информация се оформя режимният вариант на метеорологичната и хидрологичната информация.

(11) Режимният вариант на метеорологичната и хидрологичната информация се разработва в срок до 3 месеца след приключването на календарната година и се попълва в съответни формуляри.

(12) Режимният вариант на информацията по ал. 11 се придружава от оценки за точността на метеорологичните и хидрологичните елементи за приетите дискретни интервали от време.

Чл. 69. Метеорологичните станции при язовирните стени, дъждомерните и снегомерните станции във водосборните области събират метеорологична информация относно:

1. температурата и влажността на въздуха;
2. валежите;
3. изпарението на водните обеми;
4. посоката и скоростта на вятъра;
5. ледовия режим;
6. снежната покривка (дебелина и плътност);
7. особените атмосферни явления (градушки, обледявания, гръмотевични бури).

Раздел II.
Технически мониторинг при експлоатацията на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях

Чл. 70. (1) Техническият мониторинг осигурява информация за оценка на сигурността на язовирните стени и съоръженията към тях в периода на експлоатация и възможност своевременно да бъдат идентифицирани потенциални опасности.

(2) За всяка язовирна стена, оборудвана с КИС, се поддържа база данни от измервания.

(3) Елементите и размерът на КИС се определят в проектната документация.

(4) Собственикът на язовира е длъжен да монтира устройство за измерване на водното ниво.

Чл. 71. Техническият мониторинг (наблюденията и измерванията, техният анализ и оценка) обхваща язовирната стена и съоръженията към нея, геоложката основа, бреговете в зоните на влияние, горния и долния участък на язовира.

Чл. 72. Наблюденията и измерванията по техническия мониторинг на язовирите са:

1. задължителни;
2. периодични;
3. едновременни при наблюдения и измервания на взаимносвързани явления;
4. съпоставими с предишни измервания.

Чл. 73. (1) При експлоатацията на язовирите се извършват наблюдения и измервания на:

1. кота водно ниво в язовира;
2. водните стоежи и водните количества на хидрометричните станции;
3. пропуснатите през водовземните съоръжения водни обеми за различни водопотребители (водоснабдяване, напояване, преработени от подязовирните централи);
4. прелелите и изпуснатите водни количества от съоръженията за осигуряване на минимален отток на реката;
5. наносния режим на водохранилищата (при необходимост);
6. температурата на водата (при необходимост).

(2) При необходимост се извършва мониторинг за физичните, химичните и хидробиологичните показатели на водите, степента на тяхното замърсяване и резките им изменения.

Чл. 74. (1) Водните нива на водохранилищата се измерват с водомерни рейки или чрез уреди за дистанционно предаване на показанията.

(2) За всяко водохранилище се предвижда минимум един нивомерен пост.

(3) Ежегодно се извършва проверка на рейките на водомерните постове на водохранилищата.

(4) Нивомерните устройства се дублират с рейкови водочети, като показанията им се сравняват, както следва:

1. два пъти месечно;

2. след преминаване на буря, съпроводена с вълнение;

3. по време и след преминаване на висока вълна;

4. при образуване на ледена покривка и ледоход.

Чл. 75. (1) Водни количества, пропускани през водовземните съоръжения, се измерват задължително чрез водомерни устройства или съоръжения.

(2) Водните количества, преработени от електроцентралата, се измерват посредством водомерни устройства (разходомери), монтирани на напорните тръбопроводи на централите.

(3) Допуска се водните количества да се определят по изчисление на базата на общо произведената електрическа енергия и специфичния разход на вода за производство на 1 kWh.

(4) Водните количества, преминали през преливниците, се изчисляват по формулите за пропускната способност на съответния преливник в зависимост от водните нива в язовира над котата на преливния ръб.

Чл. 76. През периода на редовна експлоатация на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях се извършват метеорологични, хидрологични и воднобалансови оценки съгласно **глава трета, раздел I**.

Раздел III.
Организация на наблюденията и измерванията

Чл. 77. (1) Контролно-измервателната система се изпълнява въз основа на проект, който е неразделна част от работния проект за язовира.

(2) Организацията на наблюденията и измерванията осигурява:

1. предвидените в проекта за експлоатация измервания върху процесите и явленията, протичащи в язовира;

2. възможност за надеждна оценка на измерваните процеси и явления;

3. набиране на информация за цялостна оценка на състоянието на язовира.

Чл. 78. (1) В проекта за контролно-измервателната система се дават обхватът, видът, конструкцията и местоположението на отделните уреди и указания по организацията на наблюденията и измерванията.

(2) В инструкциите за експлоатация и в програмата за технически контрол се указват честотата на измерване и методиката за обработка на резултатите.

Чл. 79. Наблюденията и измерванията с КИС се препоръчва да започнат във възможно най-ранен етап на строителството.

Чл. 80. При първоначалното завиряване до кота НВРВН поведението на язовирната стена и другите съоръжения към язовира, основата и бреговете се следят чрез наблюдения и измервания с увеличена честота спрямо следващите в съответствие с инструкциите за експлоатация и програмата за технически контрол.

Чл. 81. (1) Програмата за технически контрол и инструкциите за експлоатация се изготвят от проектанта за етапа на начална експлоатация. При липса на такава документация собственикът е длъжен да изработи съответните документи.

(2) Актуализация на програмата за технически контрол на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях се извършва при необходимост в зависимост от техническото им състояние.

Чл. 82. Оперативен анализ на данните от наблюденията и измерванията се извършва в деня

на измерването.

Раздел IV.
Наблюдения и измервания

Чл. 83. Наблюденията и измерванията на язовирните стени и на съоръженията към тях се извършват в съответствие с програмата за технически контрол:

1. визуален контрол, определен по място и по време;

2. оперативни измервания в определени пунктове;

3. пълни измервания на всички наблюдавани точки в съответствие с проекта за КИС и инструкциите към него.

Чл. 84. (1) Техническият мониторинг на бетоновите язовирни стени включва наблюдения и измервания на:

1. хоризонталните и вертикалните премествания;

2. взаимните премествания между стена и основа;

3. развитието на пукнатини в стената;

4. състоянието на фугите;

5. водния подем и филтрационното налягане;

6. изменението в качествата на бетона и основата;

7. филтрацията и течовете през, под и в обход на стената;

8. мътността и химическия състав на филтриралите води;

9. деформациите и напреженията в тялото на стената;

10. деформациите на основата;

11. температурата на бетона, водата и въздуха;

12. сеизмичните въздействия;

13. вълновите въздействия;

14. състоянието на механизмите, на машинното и електрическото оборудване.

(2) Техническият мониторинг на язовирни стени от насипни материали включва наблюдения и измервания на:

1. хоризонталните и вертикалните премествания;

2. деформациите и напреженията в насипа;

3. изменението в качествата на насипа и основата;

4. деформациите и нарушаването на монолитността на бетоновите съоръжения към стената;

5. филтрацията под и в обход на стената;

6. филтрацията през тялото на стената;

7. мътността и химическия състав на филтриралите води;

8. положението на депресионната повърхност;

9. поровото (хидродинамичното) налягане;

10. сеизмичните въздействия;

11. вълновите въздействия;

12. състоянието на машинното и електрическото оборудване.

(3) Видът и обемът на наблюденията и измерванията се определят конкретно за всяка язовирна стена в зависимост от изградената контролно-измервателна система и монтираното машинно и електрическо оборудване.

(4) Повредените и амортизираните уреди от контролно-измервателната система, вградени в тялото на язовирната стена и в съоръженията към нея, които не могат да се възстановят, се изключват от програмата за технически контрол.

Раздел V.
Периодичност на измерванията

Чл. 85. Периодичността на наблюденията и измерванията се указва в програмата за технически контрол съобразно:

1. категорията и класа на съоръжението;
2. сеизмичността на района;
3. възрастта и състоянието на язовирната стена и съоръженията към нея;
4. геоложките и хидрогеоложките условия;
5. хидроложките условия.

Чл. 86. Периодичността на извършване на наблюденията и измерванията се съобразява със:

1. текущото състояние на съоръжението;
2. динамиката на водното ниво в язовира;
3. настъпване на извънредно събитие.

Чл. 87. (1) На визуален контрол подлежат всички съоръжения към язовира, както и горният и долният участък.

(2) При липса на други указания визуален контрол на съоръженията към язовира и на горния и долния участък се прави веднъж месечно.

Чл. 88. (1) При първоначално завиряване наблюденията и измерванията са ежедневни до седмични.

(2) За големите язовири пълно измерване се прави при запълване на водохранилището до 1/4 от дълбочината му, до 1/2 от дълбочината му и на всяка 1/10 част от горната половина на дълбочината му до НВРВН.

(3) За малките язовири измервания се правят при запълване на водохранилището до 1/2 от дълбочината му и при достигане на НВРВН.

Чл. 89. Наблюдения и измервания с увеличена честота до ежедневни се извършват при висока вълна или след земетресения, при значително увеличена филтрация, премествания и деформации.

Раздел VI.
Наблюдения и измервания при преминаване на проектните високи води и след извънредни събития

Чл. 90. Готовността на съоръженията за провеждането на проектните високи води се установява посредством:

1. преглед на затворните органи на облекчителните и водовземните съоръжения;
2. оглед на горния и на долния участък.

Чл. 91. В периода на провеждане на високи води:

1. при наличие на свлачища или срутища в горния участък се правят наблюдения и контролни геодезични измервания по преценка на оператора;
2. по време на работата на облекчителните съоръжения при наличие на свлачища или срутища в долния участък се правят огледи и контролни геодезични измервания по преценка на оператора.

Чл. 92. В периода на провеждане на високи води се следи състоянието на язовирните стени и съоръженията към тях, като се изпълняват контролни визуални огледи съгласно програмата за технически контрол.

Чл. 93. При НВРВН се прави измерване с КИС съгласно програмата за технически контрол за големите язовири.

Чл. 94. (1) След провеждане на проектната висока вълна се извършва подробен оглед на:

1. състоянието на язовирната стена и съоръженията към нея;

2. речното корито до 500 м след язовирната стена;

3. връзките на бетоновите конструкции със земнонасипните съоръжения;

4. ерозията и отлаганията след преливните съоръжения;

5. участъците, в които са се появили течове и суфозионни явления;

6. проверка на състоянието на машинното оборудване, пряко свързано с провеждането на проектната висока вълна.

(2) Собственикът/операторът извършва измервания съобразно програмата за технически контрол и дава заключение за техническото състояние на язовирната стена и съоръженията към нея.

Чл. 95. При регистриране на извънредни събития се извършват огледи на всички съоръжения и измервания съгласно предвиденото в инструкциите за експлоатация и програмата за технически контрол.

Раздел VII.
Обработка на резултатите, методика и документация

Чл. 96. (1) Обемът, видът, формата и начинът за документиране на резултатите от измерванията се определят в проекта, инструкцията за експлоатация и програмата за технически контрол на язовира.

(2) Данните от техническия мониторинг се включват в досието на язовира.

Чл. 97. (1) Всички наблюдения и отчети се вписват в дневник (форма).

(2) Методиката за обработка на резултатите се указва в инструкцията за експлоатация и в паспорта на всеки от измервателните уреди.

(3) Резултатите от всички наблюдения и отчети, както и тяхната обработка, извършена от оператора, се съхраняват в досието на язовира.

Глава четвърта.
ДОКУМЕНТАЦИЯ ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ЯЗОВИРИТЕ

Раздел I.
Общи положения

Чл. 98. (1) За всеки язовир собственикът води досие.

(2) Досието включва документацията от фазата на предварителните проучвания до етапа на ликвидация на язовира съгласно действащата нормативна уредба.

(3) Документацията по ал. 2 се оформя съобразно изискванията на тази наредба, **Наредба № 2 от 2003 г. за въвеждане в експлоатация на строежите в Република България и минимални гаранционни срокове за изпълнени строителни и монтажни работи, съоръжения и строителни обекти** и **Наредба № 3 от 2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителство**, както и други нормативни изисквания.

(4) Досието на язовира се създава при въвеждането му в експлоатация и се закрива при ликвидацията му.

Чл. 99. (1) При ликвидация на язовира досието му се предава на съответния областен управител.

(2) Областният управител съхранява досието на язовира в съответствие с изискванията на **Закона за Националния архивен фонд**.

Раздел II.
Проектна документация, документация от строителството и експлоатацията

Чл. 100. (1) Проектната документация се класира в досието на язовира по реда на нейното разработване, като се следва логическата връзка между отделните проектни разработки.

(2) В досието на язовира се включва проектната документация, изготвена в съответствие с нормативната уредба, в т.ч.:

1. доклад за инженерно-геоложки проучвания;

2. доклад за хидрогеоложки проучвания;

3. доклад за хидроложки проучвания;

4. протоколи от лабораторни изследвания относно качествата на строителните материали;

5. проектни разработки:

а) проектни параметри, приети с решение на експертен технически съвет, назначен от собственика;

б) проект за фундирането и особености на основата;

в) изчислителни схеми, изчисления и резултати от проведени хидравлични и филтрационни изследвания, изследвания за устойчивост на откосите, изследване и анализ на напрегнатото и деформирано състояние и др.;

г) работни чертежи на язовирната стена и на другите съоръжения към язовира, включително проекти за КИС, дренажна система, преходни зони и др.;

д) доклад с резултати от всяко специално проучване;

е) доклад с резултати от проведени моделни изследвания;

ж) план за безопасност и здраве;

з) проект за транспортните маршрути;

и) проекти и паспорти за машинно, електрическо и хидравлично оборудване;

к) проект за техническа експлоатация;

л) инструкции за експлоатация и график за техническото обслужване и поддръжка на механизмите и оборудването;

м) програма за наблюдения и измервания от хидрологичния, метеорологичния и техническия мониторинг;

6. доклад за оценката на въздействието върху околната среда (ОВОС) и решение на компетентния орган;

7. генерален план на обекта;

8. авариен план на обекта.

Чл. 101. Документацията от строителството се класира в досието на язовира по реда на завършване на обектите и включва:

1. разрешението за строителството;

2. екзекутивите (ситуации, разрези, детайли, графици, включително данни от фундирането и за основата от началото на строителството до завършването на обекта);

3. резултатите от натурни изследвания;

4. актове и протоколи и други документи по време на строителството;

5. списъка на доставчиците на строителни материали, които са на разположение;

6. списъка на данни за производителите и доставчиците на машинното и електрическото оборудване;

7. схеми, последователност на изграждане, проведени допълнителни проучвания и разработени проекти в хода на строителството;

8. екзекутивите за КИС с детайли;

9. протоколите с резултати от изпитване на строителни материали по време на строителството и опис на пробите, подлежащи на допълнителни анализи след завършване на строителството;

10. резултатите от контрол над строителните разтвори;

11. докладите с оценка на размера на насипите, защита на откосите, филтърни зони и други за съоръженията от местни материали;

12. докладите за извършени допълнителни работи след наводнения и земетръс;

13. схемите, чертежите на бреговата ивица над и под съоръжението с оценка на срутищни явления и свлачища с изградена КИС.

Чл. 102. Документацията от експлоатацията се класира в досието на язовира последователно съобразно етапите на експлоатация и включва:

1. акта за собственост и скицата на язовира;

2. протокола за приемане на язовира от Държавна приемателна комисия;

3. разрешението за ползване;

4. разрешителните, издадени по реда на **Закона за водите**;

5. проекта за експлоатация и поддържане;

6. програмата за техническия контрол;

7. техническия паспорт;

8. актуалния авариен план на обекта;

9. резултатите от измервания с КИС при първоначалното завиряване;

10. резултатите от измервания с КИС и първичната им обработка в етап на редовна експлоатация;

11. актовете за единични и комплексни изпитвания;

12. актовете за проведени водни проби;

13. анализите на техническото състояние и оценките на сигурността;

14. протоколите от експертните технически съвети, от техническите съвети, от техническите прегледи, от визуалните огледи и от противоаварийните тренировки;

15. програмите и протоколите за обучение на експлоатационния персонал;

16. резултатите от експлоатацията на машинното и електрическото оборудване при различен режим на работа на съоръженията;

17. документацията за извършване на основен ремонт и реконструкция;

18. копията от констативните протоколи от проверките на контролните органи;

19. документацията по извеждане от експлоатация или ликвидация (от началото на процедурата до приключването ѝ).

Раздел III.
Съхранение и ползване на документацията

Чл. 103. Проектната документация, документацията от строителството и експлоатацията се съхраняват от собственика на язовира, който носи отговорност за нейната актуализация и попълване със съответните документи.

Чл. 104. (1) Документацията за научна и изследователска работа се ползва с разрешение на собственика.

(2) Ползването на документацията за търговски цели следва да се осъществява в съответствие с изискванията на действащата нормативна уредба.

Чл. 105. Собственикът/операторът въвежда документацията в информационната система по ред, в обем и по начин, определени в **Наредба № РД-04-02/25.11.2016 г**.

Раздел IV.
Привеждане на съществуващи язовири в съответствие с изискванията на Закона за водите и с тази наредба

Чл. 106. (1) Собствениците на съществуващи язовири (с изключение на посочените по **чл. 3, ал. 2**), намиращи се в експлоатация, за които няма проектна документация и липсват данни за размерите на язовирната стена, за завирения обем на водохранилището, параметрите и пропускната способност на облекчителните съоръжения, водосборния басейн, извършват:

1. геодезическо заснемане на язовира (височина на стената, откоси, характерни коти, съоръжения);

2. изготвяне на инвестиционен проект - заснемане, който да бъде одобрен по реда на **чл. 145, ал. 5 от Закона за устройство на територията**;

3. изготвяне на характеристичните криви за залетите площи и завирените обеми на водохранилището;

4. определяне на площта и основните физико-географски характеристики на водосборния басейн, пълнеща деривация;

5. привеждане на язовира в съответствие с изискванията на **Наредба № 7 от 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони** (обн., ДВ, бр. 3 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 10 от 2005 г.; Решение № 653 на Върховния административен съд от 2005 г. - бр. 11 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 51 от 2005 г.; Решение № 7028 на Върховния административен съд от 2005 г. - бр. 63 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 41 от 2008 г., бр. 76 от 2012 г. и бр. 21 от 2013 г.).

(2) За язовирите по ал. 1, които нямат изградена КИС, се изгражда такава съгласно изискванията на **чл. 70** от тази наредба.

(3) Собствениците/операторите на язовири по ал. 1 създават досие на язовира, програма за технически контрол, инструкция за експлоатация и авариен план.

(4) За язовирите по ал. 1 се извършва:

1. актуална оценка на високите води;

2. проверка за пропускателната способност на преливниците за безопасно пропускане на висока вълна с повторяемост съгласно изискванията на нормите за проектиране на хидротехническите съоръжения за съответния клас язовири.

(5) Извършва се анализ на техническото състояние и оценка на сигурността на язовира и съоръженията към него съгласно изискванията на нормативната уредба.

(6) Докладът за извършените анализ на техническото състояние и оценка на сигурността на язовира се приема от експертен технически съвет, определен от собственика.

Чл. 107. (1) За язовирите, намиращи се в експлоатация, които не отговарят на изискванията на тази наредба за изправно техническо състояние съгласно доклада по **чл. 106, ал. 6**, експертният технически съвет изготвя предложение за по-нататъшната му експлоатация.

(2) При предложение на експертния технически съвет за продължаване на експлоатацията на язовира резултатите от анализа на техническото състояние и оценката на сигурността на язовира се

изпращат на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и на областния управител.

(3) При предложение на експертния технически съвет за извеждане на язовира от експлоатация или ликвидация се прилага процедурата по **чл. 32 - 39** на част втора, глава първа, раздел V.

Част трета.
КОНТРОЛ И ПРОВЕРКИ

Глава първа.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 108. (1) Контролът на техническото състояние и безопасната експлоатация на язовирите се осъществява съобразно тяхната категоризация по степента на потенциална опасност по **чл. 10**.

(2) За язовирите с висока и значителна степен на потенциална опасност:

1. собственикът/операторът извършва технически прегледи два пъти годишно;

2. комисията по **чл. 138а, ал. 3 от Закона за водите** извършва ежегодни проверки за готовността за безопасната експлоатация на язовирите;

3. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор извършва проверки на техническото състояние и безопасната експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях.

(3) За язовирите с ниска степен на потенциална опасност:

1. собственикът/операторът извършва технически прегледи веднъж годишно;

2. Държавната агенция за метрологичен и технически надзор извършва проверки на техническото състояние и безопасната експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях веднъж на три години.

Чл. 109. (1) Собственикът/операторът провежда технически прегледи:

1. на язовирите с висока и значителна степен на потенциална опасност два пъти годишно - от 1 март до 30 април, а за високопланинските язовири, в зависимост от метеорологичните условия - и от 1 септември до 31 октомври;

2. на язовирите с ниска степен на потенциална опасност - един път годишно, от 1 март до 30 април.

(2) Прегледите обхващат всички видове дейности по поддържането и експлоатацията на язовирите.

(3) Когато в процеса на извършване на техническите прегледи се констатират обстоятелства, които не отговарят на проектната документация и на инструкциите за експлоатация, собственикът предприема мерки за основен ремонт или реконструкция съгласно действащата нормативна уредба.

(4) След извършения основен ремонт или реконструкция собственикът изготвя анализ на техническото състояние и оценка на сигурността на язовирната стена и съоръженията към нея, приет от експертен технически съвет, и уведомява Държавната агенция за метрологичен и технически надзор и съответния областен управител в 14-дневен срок.

Чл. 110. (1) Резултатите от техническите прегледи се отразяват в протоколи, които се класират в досието на язовира.

(2) Протоколите, съдържащи резултатите от техническите прегледи на малките язовири, се изготвят съгласно **приложение № 3**.

Чл. 111. (1) Собственикът изготвя анализ за техническото състояние на язовирите или го възлага на физическо или юридическо лице, притежаващо необходимата компетентност.

(2) Анализът по ал. 1 се изготвя въз основа на резултатите, получени от техническите прегледи и от измерванията на КИС за период не по-голям от три години за язовирите с висока и значителна степен на потенциална опасност и не по-голям от пет години за язовирите с ниска степен

на потенциална опасност.

(3) Анализът на техническото състояние на язовирите се приема от експертен технически съвет, назначен от собственика, и се съхранява в досието на обекта.

(4) В състава на експертния технически съвет по ал. 3 собственикът може да привлича допълнително експерти, в случай че не притежава специалист с необходимата професионална квалификация.

Глава втора.
ПРОВЕРКИ НА ГОТОВНОСТТА ЗА БЕЗОПАСНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ЯЗОВИРИТЕ И КОНТРОЛ НА ТЕХНИЧЕСКОТО ИМ СЪСТОЯНИЕ

Раздел I.
Комисия за проверка на готовността за безопасна експлоатация на язовирите

Чл. 112. Областните управители със заповед назначават комисии за извършване на проверки за готовността за безопасна експлоатация на язовирите съгласно **чл. 138а, ал. 3 - 6 от Закона за водите**.

Чл. 113. Съгласно **чл. 112** областният управител определя график за извършването на проверките, който се публикува на интернет страницата на областната администрация.

Чл. 114. Комисията за проверка на готовността за безопасна експлоатация на язовирите има право:

1. на достъп до проверяваните язовири, включително до язовирите с установен пропускателен режим;

2. на достъп до цялата документация, съхранявана в досието на язовира;

3. да прави предписания на собствениците на язовири за изпълнението в определен срок на необходимите действия за осигуряване на готовността за безопасната им експлоатация в различни условия на работа.

Чл. 115. (1) За всяка извършена проверка комисията съставя протокол, който съдържа:

1. датата на извършване на проверката;

2. номера на заповедта, с която областният управител е назначил комисията;

3. идентификатор на имота по кадастрална карта, съответно номер на имота по картата на възстановената собственост;

4. наименование на язовира и местоположението му;

5. данни за собственика и оператора на язовира;

6. данни за концесионера, ако има такъв;

7. технически данни за язовирната стена, съоръженията към нея и водохранилището;

8. наименование на застрашените при авария населени места и инфраструктурни обекти;

9. уязвимата от заливане територия при авария;

10. данни за високата вълна със съответната повторяемост съгласно изискванията на нормите за проектиране на хидротехническите съоръжения за съответния клас язовир и способността на облекчителните съоръжения за безопасното ѝ пропускане;

11. установените проблеми по сигурността и техническото състояние на язовирната стена и съоръженията към нея;

12. слабости в организацията на експлоатацията на язовира;

13. констатация относно наличието на авариен план за действия при екстремни условия и авария и готовността за изпълнение на заложените в него мерки;

14. констатация относно наличието и състоянието на оборудването и материалите,

предвидени в аварийния план и необходими за справяне с екстремни и аварийни ситуации;

15. констатация относно наличието, изправността и ефективността на системата за оповестяване на населението в застрашения район при възникване на екстремни и аварийни ситуации;

16. констатации относно изпълнение на дейностите по осигуряване на проводимост на речното легло на разстояние до 500 м от язовирната стена;

17. предписания за отстраняване на установени проблеми, слабости и пропуски в организацията на експлоатацията на язовира в различни условия на работа и в сигурността на техническите му съоръжения и срок за тяхното изпълнение;

18. заключение за готовността за безопасна експлоатация на язовира в момента на проверката.

(2) Протоколът се изготвя в 14-дневен срок от приключването на проверката и се подписва от членовете на комисията.

(3) Когато някой от членовете на комисията има особено мнение, то се отбелязва в протокола и към него се прилагат писмени мотиви в 3-дневен срок от подписването му.

(4) Протоколът се изготвя в еднообразни екземпляри за всеки от членовете на комисията и за собственика на язовира.

Раздел II.
Контрол на безопасната експлоатация и техническото състояние на язовирните стени и съоръженията към тях, осъществяван от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор

Чл. 116. Председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор или оправомощени от него длъжностни лица контролират изпълнението на:

1. предписанията на комисиите по **чл. 138а, ал. 3 от Закона за водите**;

2. мерките за осигуряване на изправното техническо състояние на язовирните стени и на съоръженията към тях и безопасната им експлоатация;

3. дейности по извеждане от експлоатация или ликвидация;

4. наличие на оператор и притежаваната от него квалификация;

5. вписването на данни в информационната система, предоставена от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор;

6. спазването на изискванията на тази наредба.

Чл. 117. При изпълнението на правомощията по **чл. 116** контролните органи от Държавната агенция за метрологичен и технически надзор имат право:

1. на свободен достъп до контролираните от тях язовири;

2. да изискват необходимите данни, сведения, обяснения и друга информация;

3. да дават предписания на собствениците на язовирни стени и/или съоръженията към тях съобразно правомощията си по **Закона за водите** и тази наредба, включително да предписват на собственика/оператора предприемане на мерки и действия за изясняване на техническото състояние и на условията за експлоатация на контролираните обекти, намаляване на водните обеми (с изключение на язовирите по **приложение № 1 към чл. 13, ал. 1, т. 1 от Закона за водите**), както и да определят срок за тяхното изпълнение;

4. да съставят актове за установяване на административни нарушения;

5. да издават наказателни постановления.

Чл. 118. (1) За изпълнението на функциите по **чл. 117** контролните органи извършват проверки, които не съвпадат с графика по **чл. 113**.

(2) За резултатите от проверките се съставят констативни протоколи, които съдържат:

1. датата на извършване на проверката;

2. имена (собствено и фамилно) и длъжности на проверяващите;

3. имена (собствено и фамилно) на лицата, присъствали на проверката, посочва се в какво качество присъстват;

4. информация за проверявания язовир:

а) име на язовира;

б) местоположение (област, община);

в) идентификатор на имота по кадастрална карта, съответно номер на имота по картата на възстановената собственост;

г) акта за собственост;

д) землище на град/село;

5. имената на собственика и оператора на язовира, договора с оператора, когато е приложимо;

6. описанието на проверявания язовир:

а) класификация на язовира по **чл. 9 - 11**;

б) предназначение на язовира;

в) площ на водосборната област;

г) данни за високата вълна със съответната повторяемост съгласно изискванията на нормите за проектиране на хидротехническите съоръжения за съответния клас язовир;

д) най-високото работно водно ниво (НВРВН);

е) най-ниското работно водно ниво (ННРВН);

ж) завирения обем при НВРВН;

з) залятата площ при НВРВН/НВВН;

7. данни за язовирната стена и съоръженията:

а) тип на стената;

б) височина на стената;

в) дължина по короната на стената;

г) оразмерително водно количество на преливника;

д) оразмерително водно количество на основния изпускател;

е) оразмерително водно количество на водовземното съоръжение;

8. констатации за състоянието на язовира:

а) характерните условия и обстоятелствата при извършване на проверката (метеорологични условия, видимост, достъп);

б) водно ниво в момента на проверката;

в) завирен обем в момента на проверката;

г) подробни констатации за техническото състояние на язовирната стена и другите съоръжения на язовира, установени при проверката;

9. крайни резултати от анализа на измерванията и наблюденията с КИС;

10. описа на документите, сведенията, обясненията и друга информация, събрана в хода на проверката;

11. изпълнение на предписанията на комисиите по **чл. 138а, ал. 3 от ЗВ**;

12. изпълнение на предписанията на Главна дирекция "Надзор на язовирните стени и съоръженията към тях" по предходни протоколи от проверките за техническото и експлоатационното състояние на язовира;

13. предписания и срок за тяхното изпълнение:

а) по техническата документация;

б) по осъществяване на безопасна техническа експлоатация;

14. указанията за уведомяване на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор за изпълнението на дадените предписания в определения срок;

15. подписите на длъжностните лица, извършили проверката, и на присъствалите на обекта.

(3) Протоколът се изготвя до 14 дни след извършването на проверката и се изпраща на собственика, който го съхранява в досието на обекта.

(4) Копие от протокола се изпраща на оператора на язовирната стена, както и на областния управител по местонахождението ѝ.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Авария" е инцидент от голям мащаб, включващ разрушаване на хидротехнически съоръжения, при което се налага намаляване на експлоатационните натоварвания на язовирните стени и на съоръженията към тях за извършване на неотложни аварийно-възстановителни работи.

2. "Берма" е отстъп в насипна язовирна стена, която разделя частите на откоса на насипа и служи за отвеждане на повърхностните води на въздушния откос чрез водоотвеждаща канавка, както и за достъп.

3. "Временно извеждане от експлоатация" е прекратяване на експлоатацията на язовира чрез пълното изпразване на водохранилището до вземане на решение за неговата бъдеща експлоатация или до извършване на ремонт.

4. "Горен участък" е зоната на влияние на подприщването от язовирната стена.

5. "Долен участък" е зоната след язовирната стена, ограничена в участък с дължина до 500 метра.

6. "Досие на язовира" е цялата документация от проучвателните работи, проектът, строителството и експлоатацията на язовира до неговата ликвидация.

7. "Извеждане от експлоатация на язовир" е прекратяване на експлоатацията му чрез пълно изпразване, без да се премахват основни конструктивни елементи.

8. "Извънредно събитие" е:

а) земетресение над VI степен по скалата на Медведев - Шпонхойер - Карник - 64 (МШК-64) за определяне интензивността на земетресенията, екстремни проливни валежи или ураганни ветрове с интензивност (обезпеченост), определена в зависимост от техническото състояние на стената и нейната уязвимост при тези условия;

б) свличане на част от откос, увеличаване на мътността и/или на дебита на филтрация, концентриран изход на филтрация или заблатяване, пукнатини, хлътвания, активиране на свлачища, срутища, авария на механично оборудване, анормални показания на уреди.

9. "Инцидент" е непредвидимо или трудно прогнозируемо, ограничено по време и пространство действие с висока интензивност на сили или вследствие на човешка дейност, застрашаващо живота или здравето на хора, имуществото или околната среда.

10. "Инструкция за експлоатация" е съвкупност (комплект) от технически правила, указания, предписания и други дейности, свързани с предмета на дейност на едно или на група съоръжения на язовира.

11. "Контролно-измервателна система (КИС)" е съвкупността от измервателната и контролна апаратура, заложена по проект при изпълнението на язовира, както и системите за видеомониторинг и ранно оповестяване.

12. "Ликвидация" е прекратяване на експлоатацията на язовира, като част или всички конструктивни елементи на съоръженията му се премахват, площадките им се рекултивират и се възстановява естественият режим на речния отток.

13. "Облекчителни съоръжения" са преливниците и основните изпускатели на язовирите.

14. "Опасност" е събитие или състояние, създаващо вероятност от настъпване на вредоносни последици за язовира и съоръженията му, за хората, материалните ценности и за околната среда.

15. "Оператор на язовирна стена" е определеният в **§ 1, т. 95 от допълнителните разпоредби от Закона за водите**.

16. "Основен ремонт" е ремонт по смисъла на **§ 5, т. 42 от допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията**.

17. "Отказ" е събитие, в резултат на което поради нарушаване на един от показателите за конструктивна и технологична сигурност и на показателите за опазване на околната среда язовирът преминава от изправно в неизправно техническо състояние. Отказите могат да са:

а) "Постепенен отказ" е вид отказ, при който граничната стойност на някой от показателите за технологична сигурност се достига постепенно;

б) "Внезапен отказ" е вид отказ, който се проявява при наличие на скрит дефект или при съчетание на натоварвания и въздействия, които язовирната стена и съоръженията към нея не могат да понесат.

18. "Реконструкция" е реконструкция по смисъла на **§ 5, т. 44 от допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията**;

19. "Риск" е мярка за вероятността от настъпване на вредоносни последици върху живота и здравето на хората, материалните ценности и околната среда.

20. "Текущ ремонт" е ремонт по смисъла на **§ 5, т. 43 от допълнителните разпоредби на Закона за устройство на територията**.

21. "Техническа експлоатация" е правно и технологично регламентирана дейност по въвеждане в експлоатация, използване по предназначение и поддържане в изправност на язовира.

22. "Хидроспециалист" е лице, което притежава образователно-квалификационна степен "магистър" със специалност Хидротехническо строителство, Хидромелиоративно строителство или друга еквивалентна специалност в областта на хидроинженерството, при придобиването на която в учебния план са изучавани предмети и са придобити умения, свързани с проектиране, изграждане и експлоатация на язовири.

23. "Язовир" е водностопанска система, включваща водния обект, язовирната стена, съоръженията и събирателните деривации, както и земята, върху която са изградени, съгласно **§ 1, ал. 1, т. 94 от допълнителните разпоредби на Закона за водите**.

24. "Язовирна стена" е изкуствено създадено водоподприщващо съоръжение, чрез което се акумулира воден обем и се осъществява контролирано регулиране на естествения отток.

§ 2. Минималното техническо оборудване, с което трябва да разполага собственикът/операторът:

1. Мобилна връзка.
2. Акумулаторен прожектор.
3. Комплект геодезически инструменти.
4. Високопроходим лек автомобил със задвижваща система 4х4.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 3. Привеждане на съществуващите язовири в съответствие с изискванията на **Закона за водите** и с тази наредба се извършва за:

1. Изискванията по **чл. 106** от тази наредба:

а) по ал. 1, 2, 4 и 5 - в срок шест месеца от влизането на наредбата в сила;

б) по ал. 3 - в срок три месеца от влизането на наредбата в сила.

2. Изискването по **чл. 107, ал. 1** - в срок шест месеца от влизането на наредбата в сила.

3. В шестмесечен срок собственикът декларира пред Държавната агенция за метрологичен и технически надзор обстоятелствата по т. 1 - 4 на **чл. 141а, ал. 3 от Закона за водите**.

§ 4. Наредбата се издава на основание **чл. 141, ал. 2 от Закона за водите**.

§ 5. Указания за прилагане на наредбата се дават от председателя на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор, а указанията по **чл. 57** се дават съвместно с директора на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи.

Приложение № 1 към **чл. 10, ал. 2**

Класифициране по степен на потенциална опасност съгласно чл. 141б от Закона за водите

на язовир ".....", област ..... , община ....., гр./с. ....., височина на стената ..... , обем на язовира при НВРВН ....., собственост на ....., ЕИК/адрес

№	Критерии по степен на потенциална опасност	да	не
I	*Първа висока степен на потенциална опасност - при изпълнение на един от следните критерии:*		
1.	заплаха за човешки жертви, пряко засегнати хора в заливаемата зона;		
2.	засегнати елементи от инфраструктурата, водещи до отрицателни последствия за обществото и човешкото здраве и стопански такива от първа и втора категория по смисъла на **чл. 2** и **чл. 4, ал. 5 от Наредба № 1 за номенклатурата за видовете строежи**;		
3.	засегнати строежи/обекти, свързани с националната сигурност и отбраната на страната съгласно **чл. 137 от Закона за устройство на територията (ЗУТ)**;		
4.	комплексен и значим язовир по **приложение № 1 към чл. 13, ал. 1, т. 1 от Закона за водите**;		
5.	голям язовир по смисъла на **чл. 141а, ал. 1 от Закона за водите**;		
6.	малък язовир по смисъла на **чл. 141а, ал. 2 от Закона за водите**, който е единствен източник за водоснабдяване на населени места или предприятия с национално или регионално значение;		
7.	язовирът е в райони, за които съществува значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), или в землище непосредствено над РЗПРН съгласно плана за		

	управление на риска от наводнения (ПУРН), публикуван на интернет страницата на Министерството на околната среда и водите (МОСВ), - Води - Планове за управление - ПУРН - РЗПРН - Съответната БД - Таблица с РЗПРН;		
8.	засегнати IPPC и SEVESO предприятия и други предприятия с комплексни разрешителни съгласно публичен регистър на страницата на МОСВ - "Превантивна дейност - регистър";		
9.	засегнати зони за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, и на минералните води по **чл. 135, ал. 1, т. 6 от Закона за водите** и/или категория от I до IV по **чл. 5 от Закона за защитените територии (ЗЗТ)**.		
II	*Втора значителна степен на потенциална опасност - при изпълнение на един от следните критерии:*		
1.	малък язовир по смисъла на **чл. 141а, ал. 2 от Закона за водите**, който е основен източник за водоснабдяване на населени места или предприятия с регионално значение;		
2.	засегнати елементи от инфраструктурата от втора, трета, четвърта и пета категория по смисъла на **чл. 4** (без ал. 5), **чл. 6**, **чл. 8** и **чл. 10 (без ал. 5) от Наредба № 1 за номенклатурата на видовете строежи**;		
3.	засегнати защитени територии: категории V и VI по **чл. 5 от ЗЗТ**.		
III	*Трета ниска степен на потенциална опасност - при изпълнение на един от следните критерии:*		
1.	малък язовир по смисъла на **чл. 141а, ал. 2 от Закона за водите**, който е допълнителен източник за водоснабдяване на населени места или предприятия с регионално значение или има друго предназначение;		
2.	засегнати елементи от инфраструктурата от шеста категория по смисъла на **чл. 12 от Наредба № 1 за номенклатурата на видовете строежи**;		
3.	засегнати обекти на недвижимото културно-историческо наследство по **чл. 10, ал. 5 от Наредба № 1 за номенклатурата на видовете строежи**;		
4.	засегнати гори и/или обработваеми селскостопански земи;		
5.	язовири, некласифицирани във висока или значителна степен на потенциална опасност и непопадащи в т. 1 - 4 от тази категория, се класифицират в трета ниска степен.		

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Язовир "....", област ...., община ...., гр./с. ……...……,

собственост на ...., е с ..... степен на потенциална опасност.

Комисия:

(.....) (.....)

име, представител на ..... име, представител на .....

(.....) (.....)

име, представител на ..... име, представител на .....

Приложение № 2 към **чл. 57, ал. 2**

Специфични изисквания за формата и съдържанието на аварийните планове на язовирите

1. Заглавна страница:

1.1. Наименование на язовира.

1.2. Местонахождение на обекта (населено място и местност), включително областта и общината, в която се намира съгласно административно-териториалното делене в страната.

1.3. Идентификатор на имота по кадастрална карта, съответно номер на имота по картата на възстановената собственост, в който се намира обектът.

1.4. Географски координати на язовирната стена (посочват се координати на точка в средата на стената).

1.5. Имена на собственика и оператора на язовирната стена и съоръженията към нея.

2. Съдържание - посочват се всички основни раздели на аварийния план, таблици, фигури, схеми и карти.

3. Контролен лист, удостоверяващ срещу подпис съгласуването на плана:

3.1. История на разпространените екземпляри от плана.

3.2. История на направените промени в плана.

4. Авариен план:

4.1. Отговорности по изпълнението на аварийния план - представяне в резюме на ключовите отговорности за реагиране при аварийна ситуация и за изпълнение на плана.

4.2. Блок-схема за оповестяване - посочва се кой трябва да бъде уведомен, от кого и в каква последователност при аварийна ситуация или инцидент, свързан с безопасността на язовирната стена.

4.3. Цел на аварийния план - включва се кратко резюме, описващо целите на аварийния план.

4.4. Кратко описание на язовира - включва описание на язовира; неговото местоположение; идентификатор на имота по кадастрална карта, съответно номер на имота по картата на възстановената собственост, в който се намира обектът; карта на местността около язовира и опростена схема/чертеж, показващ особеностите на язовирната стена, заедно със списък на всички значими язовирни стени нагоре или надолу по течението; данни за населението и инфраструктурата, които ще бъдат засегнати надолу по течението при авария на язовирната стена или при наводнение в резултат на голямо контролирано или неконтролирано изпускане на вода.

4.5. Процес на реагиране и действие при аварийна ситуация:

4.5.1. откриване на инцидент/авария/извънредни обстоятелства, преценяване и определяне нивото на извънредна ситуация;

Нива на извънредна ситуация:

- *Висока вълна* - възникнало наводнение по речната система, но няма очевидна заплаха за целостта на язовирната стена. Необходимо е оповестяване на собственика, на компетентните органи и на населението, което може да бъде засегнато от контролирано или неконтролирано изпускане на води от язовира;

- *Без опасност от авария на язовирната стена* - повреда или необичайно събитие, което само по себе си не може да доведе до авария и/или разрушаване на язовирната стена, но е необходимо проучване и информиране на собственика и компетентните органи (например: при поява на филтрации на язовирната стена, неизправност на изпускатели, преливници и др.);

- *Потенциална опасност от авария на язовирната стена* - условията, които се развиват на територията на обекта, могат да доведат до авария (например: повишаване нивото на водата до НВВН; напречно напукване на насипа; обявена бомбена заплаха). Има на разположение период от време за анализи, решения и предприемане на действия, преди да се е повишила опасността. Може да възникне непосредствена опасност, но изпълнението на предварително определените действия за реагиране може да намали опасността;

- *Непосредствена опасност* - язовирната стена се е разрушила, разрушава се или предстои да се разруши (налице е продължителна и прогресивна загуба на материал от язовирната стена; не е възможно да се определи точно времето, за което ще бъде разрушена (отнесена) стената; няма време за предотвратяване на опасността).

За определяне на посочените нива на извънредна ситуация в плана се дава описание според конкретния обект.

Таблица за определяне нивото на извънредна ситуация на язовир

Събитие	Обстановка	Ниво на извънредна ситуация
1	2	3

4.5.2. оповестяване и предоставяне на информация (включва се детайлно описание за използването на блок-схемата за оповестяване, както и информацията, която трябва да се предостави на собственика и на компетентните органи на изпълнителната власт в случай на аварийна ситуация, позволяваща вземането на решение);

Таблица за оповестяване при провеждане на висока вълна през облекчителните съоръжения на язовир

Проведени водни количества (m^3/s)	Последици надолу по течението	Организации, които трябва да бъдат оповестени
1	2	3
< ....m^3/s	няма	няма
> ....m^3/s		
> ....m^3/s		

4.5.3. действия при аварийни ситуации (описват се мерките и действията, които да се предприемат при възникване на аварийна ситуация, с цел ограничаване на загуба на живот и/или щети);

Таблица за действия при аварийни ситуации при насипни язовирни стени

Състояние	Описание на състоянието	Действия, които трябва да бъдат предприети
1	2	3

4.5.4. обявяване на край на аварийната ситуация (прекратяване изпълнението на плана) и последващи действия (описват се условията и процедурите за обявяване на край на аварийната ситуация и последващите действия, които да се предприемат).

4.6. Отговорности (разпределение на задълженията, отговорните структури и лица за изпълнение на предвидените мерки):

4.6.1. отговорности на оператора на язовирната стена (описват се ясно отговорностите и задълженията на оператора за изпълнение на мерките и действията, включени в плана);

4.6.2. отговорности за оповестяване и предаване на информация (описват се ясно отговорностите и задълженията на лицата, на които е възложено да извършват оповестяването и предаването на информация в случай на аварийна ситуация);

4.6.3. отговорности при евакуация (описват се ясно процедурите, отговорностите и задълженията на собственика за предупреждение и оповестяване на застрашеното население и на компетентните органи, които могат да разпоредят извършването на евакуация);

4.6.4. отговорности за наблюдение, сигурност на обекта, прекратяване изпълнението на плана и последващи действия (описват се отговорностите и задълженията на лице/лица, които на място при възникване на инцидент отговарят за дейностите по наблюдение, сигурност на обекта, прекратяване изпълнението на плана и последващи действия);

4.6.5. отговорности на лицето, което координира изпълнението на аварийния план (определя се лице, което координира изпълнението на плана, отговорностите и задълженията му, поддържане на актуалност на аварийния план, провеждането на тренировки и др.).

4.7. Готовност - описание на мерки и дейности, предприемани предварително с цел избягване на аварийни ситуации или смекчаване на тяхното въздействие:

4.7.1. наблюдение и контрол;

4.7.2. оценка на времето за откриване и реагиране;

4.7.3. пътища за достъп до обекта;

4.7.4. реагиране по време на тъмната част от денонощието;

4.7.5. реагиране по време на празнични и почивни дни;

4.7.6. реагиране по време на лоши атмосферни условия;

4.7.7. алтернативни източници на енергия, системи за оповестяване и резервираност на електрозахранването и на средствата за комуникация;

4.7.8. информация и доставки на материали и оборудване при извънредна ситуация;

4.7.9. средства и ресурси за изпълнение на предвидените мерки;

4.7.10. предаване на информация;

4.7.11. обучение и тренировки;

4.7.12. алтернативни системи за комуникация;

4.7.13. информиране и комуникация с населението.

4.8. Карти на уязвимите от заливане зони се изготвят за язовирите от първа висока степен на потенциална опасност съгласно **чл. 141б от Закона за водите**.

Основната цел на картите на уязвимите от заливане зони е да се определят териториите, които ще бъдат наводнени от високата вълна при разрушаване на язовирната стена или от изпускане на водни обеми от язовира в аварийни условия. Картите на уязвимите от заливане зони са необходими, за да се улесни навременното уведомяване и евакуацията на райони, потенциално засегнати от разрушаване на язовирната стена или преминаване на висока вълна.

Картите на уязвимите от заливане зони на язовирите от първа висока степен на потенциална опасност включват засегнатите територии и зони, определени в **приложение № 1 към чл. 10, ал. 2**.

4.9. Поддържане и актуализация на плана - описание на процеса за поддържане на актуален план.

Таблица за определяне нивото на извънредна ситуация на язовир

Събитие	Обстановка	Ниво на извънредна ситуация
1	2	3
Преливане на водни обеми през преливника	Нивото на вода в язовира достига преливния ръб или прелива без активна ерозия.	Без опасност

	Водата прелива през преливника с активна ерозия по дъното и/или откосите.	Потенциална опасност
	Преливащите водни количества могат да доведат до наводнение по течението на реката и нивото на водата в язовира продължава да се покачва.	Потенциална опасност
Преливане през насипна стена	Нивото на водата е между кота корона и кота НВВН на язовирната стена.	Потенциална опасност
	Водата от язовира прелива през короната на язовирната стена.	Предстояща опасност
Филтрация	Филтрационни зони във или в близост до язовирната стена.	Без опасност
	Нови филтрационни зони със суфозия.	Потенциална опасност
	Увеличаване на дебита и "врѐне".	Потенциална опасност
Образуване на сифон или малки вдлъбнатини, образувани на повърхността на язовирната стена	Образуване на сифон в скатовете на язовира или на насипна стена.	Потенциална опасност
	Бързо разширяване на сифона.	Потенциална опасност
Пукнатини на насипна стена	Нови пукнатини на насипната стена без филтрация.	Потенциална опасност
	Пукнатини в насипна стена с филтрация.	Потенциална опасност
Преместване на насипна стена	Визуално преместване (приплъзване) на откос на насипната стена.	Потенциална опасност
	Внезапни или бързо напредващи свличания на насипа на язовирната стена.	Предстояща опасност
Контролно-измервателни уреди	Контролно-измервателни отчитания под предварително определените стойности.	Без опасност
	Контролно-измервателни отчитания над предварително определените стойности.	Потенциална опасност

Земетресение	Малки земетресения, регистрирани в района на язовира.	Без опасност
	Земетресение, довело до видими увреждания на язовирната стена.	Потенциална опасност
	Земетресение, довело до неконтролируемо изпускане на вода от язовира.	Предстояща опасност
Заплаха за сигурността	Бомбена заплаха, при задействането на която може да бъдат нанесени големи щети върху язовира.	Потенциална опасност
	Взривена бомба, която е нанесла сериозни щети върху язовирната стена и съоръженията към нея.	Предстояща опасност
Терористичен акт	Повреди, които могат да повлияят неблагоприятно на нормалното функциониране на язовира.	Без опасност
	Повреди, довели до филтрация.	Потенциална опасност
	Повреди, довели до неконтролируемо изпускане на вода.	Предстояща опасност

Таблица за оповестяване при провеждане на висока вълна през облекчителните съоръжения на язовир

Проведени водни количества (m^3/s)	Последици надолу по течението	Организации, които трябва да бъдат оповестени
1	2	3
< ....m^3/s	Няма	Няма
> ....m^3/s	Незначително заливане на речния бряг.	Единна спасителна система (тел. 112), собствениците на язовири надолу по течението.
> ....m^3/s	Незначително заливане на местни пътища близо до реката.	Единна спасителна система (тел. 112), собствениците на язовири надолу по течението, кмет на община.

Таблица за оповестяване при провеждане на висока вълна през облекчителните съоръжения на язовир

Проведени водни количества (m^3/s)	Последици надолу по течението	Организации, които трябва да бъдат оповестени
1	2	3
> ....m^3/s	Значително заливане на местни пътища близо до реката.	Единна спасителна система (тел. 112), собствениците на язовири надолу по течението, кмет на община.
> ....m^3/s	Залети автомагистрала, пътища от държавната пътна мрежа, местни пътища и къщи до реката.	Единна спасителна система (тел. 112), собствениците на язовири надолу по течението, органи за управление при извънредни ситуации.

Таблица за действия при аварийни ситуации при насипни язовирни стени

Състояние	Описание на състоянието	Действия, които трябва да бъдат предприети
1	2	3
Високо водно ниво в язовира, голямо количество вода, преминаващо през преливника	Нивото на водата достига НВВН и се повишава.	1. Проверка на дъното на преливника и крилните му стени за нарушения.
		2. Оценяване на причината за повишаване на водното ниво.
		3. Предприемане на мерки в зависимост от ситуацията.
		4. Оповестяване, ако състоянието се влошава.
Филтрация	Локализиране на нови места на филтрация или "врѐне", наблюдавани по язовирната стена или скатовете и надолу по течението.	1. Измерване и определяне размерите на филтрация, приблизителния дебит, относителното им местоположение и тяхното документиране.
		2. Подреждане на чували с пясък във формата на пръстен с преливник в горната част на естествения дренаж за контрол на дебита. Ако "врѐнето" става твърде голямо за чувал с пясък, се поставя филтър, покриващ зоната на филтрация, от нетъкан геотекстил и дребен чакъл.

Таблица за действия при аварийни ситуации при насипни язовирни стени

Състояние	Описание на състоянието	Действия, които трябва да бъдат предприети
1	2	3
		3. Проверка на язовирната стена, отчитане на пиезометрите, нивото на вода и ежедневно събиране на данни за местата на филтрация. Записване на промените за състоянието на язовира. Оглеждане (обхождане) на язовирната стена за признаци на филтрация, суфозия, пукнатини или движение.
		4. Осъществяване на връзка с необходими специалисти за оценка на нарушенията спрямо предоставените данни.
		5. Осъществяване на непрекъснат контрол върху местата на филтрация или суфозия. Записване на измерения дебит и промени в състоянието.
		6. Актуализиране на събраната информация и допълнителни действия, които се налагат.
		7. Оповестяване, ако състоянието се влошава, от което може да възникне наводнение надолу по течението.
Терористичен акт	Криминални действия със значителни увреждания на насипната стена или съоръженията.	1. Свързване с органите на МВР и ограничаване на достъпа, освен за службите, реагиращи при извънредни ситуации. Ограничаване на движението по язовирната стена, освен при извършване на неотложни дейности.
		2. Визуален оглед на язовирна стена и оценка степента на увреждане.
		3. При необходимост се понижава водното ниво в язовира чрез отваряне на основния изпускател.
		4. Предприемане на мерки от собственика/оператора на язовира в зависимост от ситуацията.
		5. Оповестяване, ако състоянието се влошава.
Деформация на	Пукнатини:	1. Определяне и записване на размерите на засегнатите места

Таблица за действия при аварийни ситуации при насипни язовирни стени

Състояние	Описание на състоянието	Действия, които трябва да бъдат предприети
1	2	3
насипната стена	надлъжни по протежение на насипна стена или напречни, пресичащи стената; Свличане на откосите/ерозия; Вдлъбнатина, получена на насипната стена, която се увеличава с времето.	и относителното им местоположение.
		2. Ограничаване на достъпа по язовирната стена, освен ако трябва да се извършат неотложни дейности при извънредна ситуация.
		3. Осъществяване на връзка с необходими специалисти за оценка на нарушенията спрямо предоставените данни.
		4. Предприемане на действия за овладяване на ситуацията.
		5. Проверка на състоянието на язовирната стена посредством данни от КИС, записване на промените.
		6. Актуализиране на събраната информация и допълнителни действия, които се налагат.
		7. Оповестяване, ако състоянието се влошава, в случай че предстои опасност от авария.
Неизправност или повреда на затворен орган на основен изпускател	Изпускател на язовира е повреден с неконтролируемо изпускане на вода.	1. Затваряне на затворни органи, ако има отворени.
		2. Консултиране с необходимите специалисти за оценяване на ситуацията и даване на препоръки.
		3. Ремонт/замяна на затворния орган, ако е необходимо.
		4. Оповестяване, ако състоянието се влошава, в случай че предстои опасност от авария.
	Изпускател на язовира е повреден в затворено	1. Използване на облекчителни съоръжения за намаляване на опасността от авария.

Таблица за действия при аварийни ситуации при насипни язовирни стени

Състояние	Описание на състоянието	Действия, които трябва да бъдат предприети
1	2	3
	положение.	2. Консултиране с необходимите специалисти за оценяване на ситуацията и даване на препоръки.
		3. Ремонт на затворния орган на основния изпускател, ако е възможно.
		4. Оповестяване, ако състоянието се влошава, в случай че предстои опасност от авария.

Приложение № 3 към **чл. 110, ал. 2**

Съдържание на протокол за резултатите от техническите прегледи на малките язовири

А. Т. данни за язовира:

1. Основни технически данни - характерни коти и обеми, тип на язовирната стена, преливник, бързоток, енергогасител, основен изпускател (ОИ), енергогасител след ОИ, контролно-измервателна система (КИС).

Б. Оценка на резултатите от измерванията с контролно-измервателната система:

1. Извършване на измервания съгласно програмата за технически контрол на язовира;
2. Измерване на водното ниво в язовира, водочетни рейки;
3. Измерване на наносите;
4. Геодезична мрежа, хоризонтални и вертикални премествания;
5. Пиезометрична мрежа;
6. Дренажна система;
7. Воден баланс;
8. Метеорологични наблюдения;
9. Оценка на резултатите от измерванията с КИС.

В. Резултати от техническия преглед на язовирната стена, констатации и състояние:

1. Корона;
2. Въздушен откос;
3. Воден откос;
4. Галерии (контролни, инжекционни);
5. Контролно-измервателна система;
6. Филтрация;
7. Брегове на водохранилището;
8. Заключение за състоянието на язовирната стена.

Г. Резултати от техническия преглед на съоръженията към язовирната стена,

костатации и състояние:

1. Основен изпускател, затворни органи, пробни манипулации, енергогасител;

2. Преливник, бързоток, енергогасител, пробни манипулации при наличие на затвор, клапи и др.;

3. Отводящ канал, състояние на реката в участъка до 500 метра след язовирната стена, проводимост;

4. Водовземни съоръжения, съоръжения с повишена опасност (кранове, подемници, асансьори), други съоръжения;

5. Заключение за състоянието на съоръженията.

Д. Е. съоръжения:

1. Хидравлични системи (ако има), оценка при самия елемент;

2. Електрозахранване на затворните органи, основно и аварийно електрозахранване, заземяване и изолационно съпротивление;

3. Осветителна инсталация;

4. Заключение за състоянието на електрическите съоръжения.

Е. Други:

1. Производствени и технологични сгради;

2. Транспорт, плавателни средства, спасителни и сигнализационни средства;

3. Оборудване на оператора в съответствие с **§ 2 на допълнителните разпоредби на Наредбата за техническата и безопасната експлоатация и контрола на техническото състояние на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях**, наричана по-нататък "Наредбата";

4. Експлоатационен персонал, наличност и обучения.

Ж. Отчетност:

1. Техническа документация;

2. Авариен план, авариен резерв;

3. Заповеди, заповедни книги.

З. Проверки от контролни органи.

И. Заключение:

1. Въз основа на резултатите и констатациите от прегледа и доклада на оператора комисията определя състоянието на язовирната стена и съоръженията към нея на язовир "....." като ..... (изправно, неизправно, предаварийно) съгласно **чл. 50 от Наредбата**;

2. Комисията определя режим на експлоатация на язовира без ограничение;

3. Комисията определя режим на експлоатация на язовира с ограничение до кота водно ниво ..... при съответстващ обем .....

К. Приложения:

1. Предложения за ремонт, планиран за ..... г.

2. Протокол/протоколи за извършване на пробни манипулации.